

ISSN 0004-6094

astra

11 1975

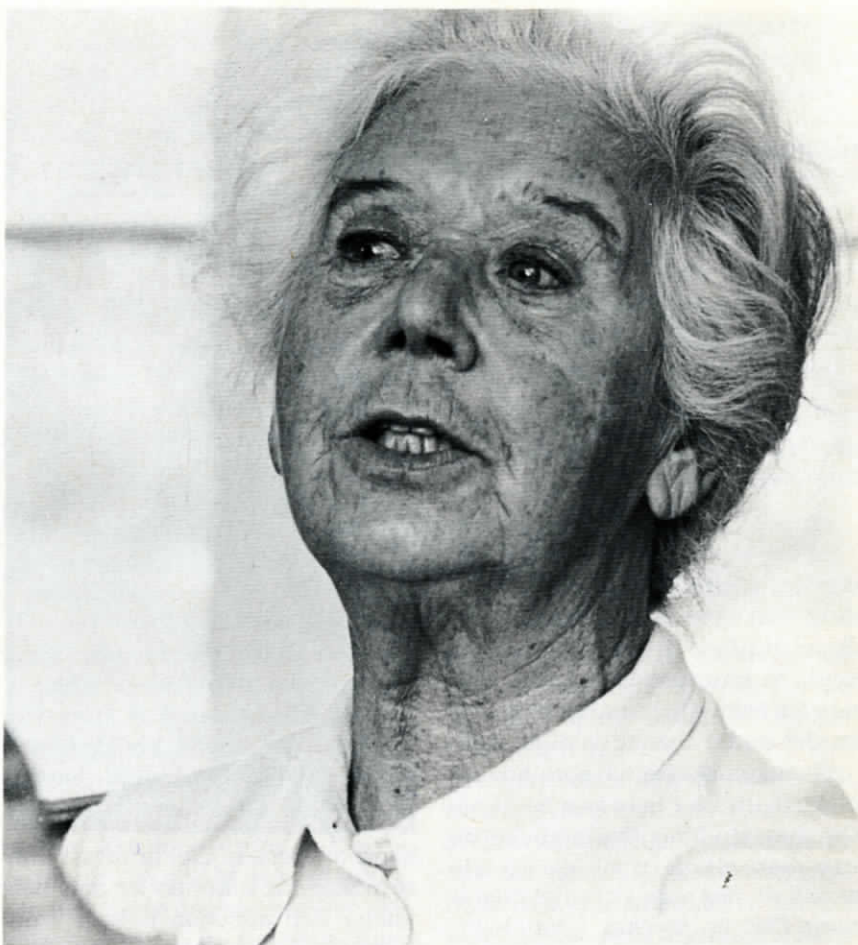
"Båklandets vackra Maja,
är du min hjärtans kär?
Ser du min vimpel vaja
röd vid ditt bruna skär?"

Passar det inte in på henne, många generationers teaterälskling Nanny Westerlund? Som bor i en 1700-tals bondgård i Ängelby, med härlig rödmylla och tätt, rött vildvin på väggarna. Huset är stort, lågt i tak, förfallet och idylliskt. Det saknar rinnande vatten! Brunnen är nära – men man måste bära vattnet själv. Joo det måste och vill Nanny Westerlund göra. Hon måste skotta snö också när det är så dags och sköta den stora trädgården utan hjälp. Hon är 80 år nu och bor med sin äldre syster i den här idylliska, svårflirtade bondgården som precis skulle passa energiska ungdomar som gripits av den gröna vågen. Man måste fråga hur en liten spröd dockdam i ålderns vinter klarar av alltsammans?

– Oj utmärkt! försäkrar fru Serlachius och det blänker stål i de blå ögonen. Tack och lov är jag stark – fast jag dumt nog svimmar ibland för att jag har så lågt blodtryck – och att jobba här hemma roar mig. Jag brukar älda bastun också. Och sen kör jag ju bil, tillägger hon som om det vore en självklar motvikt till vardagens praktiska problem. Det är viktigt för mig. Jag känner mig fri och obunden bakom ratten och kan flytta på mig hur jag vill. Jag åkte ensam ner till min dotter Viveca på svenska västkusten i somras, 600 km från Stockholm. Det var skönt. Örnulf Tigerstedt frågade en gång varför jag slutade skriva. Jag svarade – och det var sant – för att jag har fått bil!

Men det var ju inte bara om min bilentusiasm du vill höra, eller hur, utan om skådespelandet och allt det andra. Just det ja. Vi pratar medan vi dricker kaffe. Du och fotografen måste smaka på min äppelpaj som jag bakade i Lappvik i morse – jag kommer nämligen just därifrån. Jag har plockat äpplena själv förstås.

Vet du, jag tror inte att det finns någon utom jag som har haft 65

Nanny Westerlund

65 år på scenen

års oavbruten scenverksamhet i Norden!

Jag började spela teater vid 15 år och jag har inte slutat ännu. Jag minns så väl när den enastående lärarinnan Mina Cygenus sa till mig under elevskoletiden: – Lilla Westerlund kommer hela sitt liv att få spela på överskottet av sin talang. Jag har verkligen fått tänja på den talangen. Jag har spelat för många generationer och lika gärna för alla. En skådespelare dör med sin död i motsats till andra konstnärer som lämnar något efter sig. Därför måste skådespelaren agera för stunden så att den upplevelsen om möjligt blir så stark att den överlever – en tid i alla fall. Den gyllene lagern som hänger där på väggen fick jag till mitt 55 års jubileum. Den gången

spelade jag pjäsen 40 Karat och bar röda strumpor, minns jag. . .

Det är märkligt och motstridigt att man minns så mycket i min ålder och att tiden samtidigt krymper. Åren spelar inte så stor roll längre. 10 år är en kort tid, 20 år är inte så mycket när man är 80 år och tänker bakåt. Och jag minns som sagt med glädje. Mina älsklingsroller till exempel. Jag vill bara nämna några i den långa raden: "Världens vackraste ögon" av Paul Valery, "Det förtjusande äventyret", och min älskade Madame Sans Gène". Den underbar roll hade jag i Pirandellos "Alla har rätt" mot Erik Lindström. Och Lindström var en härlig partner. Tyvärr fick vi inte spela tillräckligt ofta mot varandra för att vår kära, allsmäktige Nicken (Rönn-

gren) ansåg att vi behövdes bättre på var sitt håll. Det låter kanske pretentiöst, men så var det nu i alla fall.

En intressant roll, bisarr och besynnerlig hade jag för inte så länge sen i V. V. Järners "Ta fast malen" som först gick på Miniscenen här i Helsingfors och som vi sen turnerade med i Sverige. Förra året gjorde jag ju den ena av systrarna i Tove Janssons fina och svåra T. V. pjäs "Orm i salongen". Den skildrade de åldrande syst-rarnas olika skräckor med klar-syn och medkänsla.

- Nanny, är de fortfarande eld-själen i Kammarteatern?

- Jag har lämnat ordförande-skabet men jag håller fortfarande i många trådar. Du har kanske hört att frilans skådespelare är mitt senaste härskri. Jag arbetar hårt för den saken och tycker att det är tragiskt att vårt samhälle är så litet att det är svårt för frilansare att få svängrum. Man kan inte göra nå- got åt det, men man kan göra något för det, anser jag.

Jag har aldrig varit rädd för att kämpa - också genom stora svårigheter. När min man, Jarl Serlachius, dog för 15 år sen hade han varit svårt sjuk i 20 år och alla våra resurser var tömda. Därför måste jag fortsätta att ensam förtjäna mitt uppehälle. Mina barn ville hjälpa mig, men jag vägrade. Jag ville klara mig själv och det har jag gjort, säger denna beundransvärda människa. Jag har ju också upplevat två krig och fått utmärkelse-tecken för tapperhet i fält, fortsät-

Jag är fri bakom ratten, säger Nanny Westerlund.

Snirklad spiraltrappa, smårutiga fönster och inte ens vattenledning!

ter hon med ett litet leende. Jag minns tiden då jag smugglade vapen och var budbärare från kvarter till kvarter och förde miljoner från bankerna rakt under nästan på motståndarna och då jag bodde hemligt på samma ställe som landshövdingen som också gömde sig hos Alma Söderhjelm. Det startade en livslång vänskap med Alma som jag är mycket tacksam för.

Ja, jag har sysslat med mycket i mina många dagar, säger denna Bäcklandets vackra Maja som har sett sin vimpel vaja över så olika skär. - Jag har inte hört till stallet på 50 år, dvs. jag har inte haft kontrakt. Jag har kommit och gått inom och utanför teatern som det har passat bäst i sammanhangen. Jag har reciterat och kåserat och givit visafnarn, allt som hör mitt yrke till då jag inte har spelat teater. Visan ligger mig varmt om hjärtat och jag var en av stiftarna av Visans vänner. Under det senaste kriget arbetade jag för Finlands sak i Sverige och uppträdde praktiskt taget alla kvällar i fyra års tid i något sammanhang. Jag var en av de första i Sveriges radio

som kåserade och sjöng visor genom ett långt program.

- Och du är författarinna också.

- Jag var. Jag har inte skrivit så många böcker men det var roligt att göra dem då. Folket vid fjärden är en, barnboken. Det var just så här - eller nästan, en annan. En tredje heter Svart weekend och sen har jag pjäsen Madeleine där jag var författare, regissör och skådespelerska på en gång.

Slutligen vill jag säga att jag har upptäckt sagorna för länge sen och nu läser jag dem så gärna. Det behövs en speciellt teknik för sagoläsning. En Andersensaga ska läsas snabbt, lätt och flytande för att få fram humorn. Man får **inte** understryka den. För 3 år sen lärde jag mig på 3 dagar Flickan med svavelstickorna utantill. Jag har gott minne för text. Jag har faktiskt kunnat läsa upp utan att repetera 25-30 år senare någonting jag har lärt mig en gång, försäkrar Nanny Westerlund med oetmotståndlig bravado och ser själv ut som en saga i sin stora stuga.

Mary Mandelin-Dixon
foto: Matias Uusikylä